

บันทึก

เรื่อง สิทธิในที่ดินบริเวณหลังสถานีรถไฟโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร.๐๔๐๓/๑๒๒๘๒ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาให้ความเป็นในทางกฎหมายสำหรับปัญหา เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดินบริเวณหลังสถานีรถไฟโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีที่จะวินิจฉัยชี้ขาดว่า กรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวสมควรตกอยู่แก่ผู้ใด โดยมีข้อเท็จจริงพอสรุปได้ ดังนี้

ที่ดินที่เป็นปัญหา ได้แก่ที่ดินบริเวณหลังสถานีรถไฟโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เนื้อที่ ๒๓ ไร่ ๒ งาน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้นำขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุ แปลงหมายเลขที่ ๙๗๔๗ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒

กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวรวมอยู่ในบริเวณที่ดินจำนวน ประมาณ ๑๕๘ ไร่ ๑ งาน ๒๕ ตารางวา ซึ่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานีได้ประกาศสงวนหวงห้ามที่รกร้างว่างเปล่าเพื่อไว้ในราชการของกระทรวงมหาดไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ดังนั้น ต่อมากระทรวงมหาดไทยจึงได้นำขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุ แปลงหมายเลขที่ ๙๗๔๗ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ประกอบทั้งที่ดินแปลงนี้อยู่นอกเขต ๘๐ เมตรของแนวกรุยทางรถไฟสายใต้ซึ่ง กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดจัดที่ดินสร้างทางรถไฟหลวงสายใต้ ร.ศ. ๑๒๘ ซึ่ง กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า กรรมรถไฟไม่มีอำนาจสงวนและอ้างกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงดังกล่าวได้

การรถไฟแห่งประเทศไทยเห็นว่า การรถไฟแห่งประเทศไทยมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แปลงดังกล่าว เพราะเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้มีพระบรมราชโองการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา กำหนดจัดที่ดินสร้างทางรถไฟหลวงสายใต้ ร.ศ. ๑๒๘ กรรมรถไฟ สังกัดกระทรวงเกษตรพาณิชย์ การในขณะนั้น จึงได้สำรวจแนวทางรถไฟสายใต้ โดยจะสร้างย่านสถานีรถไฟขนาดใหญ่ที่ตำบลโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และเมื่อกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ได้ทราบเรื่องนี้ จึงดำริจะย้ายที่ว่าการอำเภอมาอยู่ตำบลโคกโพธิ์ด้วย สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานีจึงได้ประกาศหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๑๖๐ ไร่ และได้ตกลงแบ่งที่ดินดังกล่าวให้กรรมรถไฟประมาณ ๕๐ ไร่เศษ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ โดยมีสัญญาระบุ ให้กรรมรถไฟต้องจ่ายเงินทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดิน ๕๐ ไร่เศษ ที่กรรมรถไฟเข้าครอบครอง ต่อมาในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการโต้เถียงกรรมสิทธิ์ระหว่าง กระทรวงมหาดไทยกับกรรมรถไฟเกี่ยวกับที่ดินที่กรรมรถไฟครอบครองดังกล่าว ในที่สุดกรรมรถไฟ ยอมมอบส่วนหนึ่งของที่ดินแปลงดังกล่าวเนื้อที่ประมาณ ๒๗ ไร่ ให้กระทรวงมหาดไทยและกรรมรถไฟคงเหลือที่ดินประมาณ ๒๓ ไร่ ๒ งาน คือที่ดินที่พิพาทกันในขณะนี้ ต่อมาทางจังหวัดปัตตานีได้รวมที่ดินแปลงนี้เข้ากับที่ดินที่อำเภอโคกโพธิ์ดูแลรักษาอยู่และได้นำไปขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ครั้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ อาณาบาลรถไฟของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ไทย^๑ ได้ตรวจพบว่า จังหวัดปัตตานีได้นำที่ดินจำนวน ๒๓ ไร่ ๒ งาน ของการรถไฟแห่งประเทศไทยรวมเข้ากับที่ดินที่อำเภอโคกโพธิ์ธูแลรักษาอยู่ส่งขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุทั้งหมด การรถไฟแห่งประเทศไทยจึงได้มีหนังสือทักท้วงไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีในสมัยนั้นได้ตอบยอมรับว่าที่ดิน ๒๓ ไร่ ๒ งาน แปลงที่พิพาทนี้เป็นของการรถไฟแห่งประเทศไทย แต่เมื่อทางการรถไฟแห่งประเทศไทยจะขอทำการรังวัด ทางอำเภอโคกโพธิ์ธูไม่ยินยอม โดยอ้างว่าที่ดินแปลงนี้เป็นที่ราชพัสดุเรื่องจึงได้โต้แย้งกันเรื่อยมาจนถึงขณะนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว พร้อมด้วยเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาตามที่แนบมาพร้อมบันทึกนี้และตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกระทรวงคมนาคม (การรถไฟแห่งประเทศไทย) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) ด้วยแล้ว เห็นว่า ที่ดินประมาณ ๒๓ ไร่ ๒ งาน บริเวณสถานีรถไฟโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงคมนาคม การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้โต้แย้งกันนั้น ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในเอกสารของฝ่ายการรถไฟแห่งประเทศไทยที่เป็นหลักฐานแนบท้ายบันทึกนี้และตามที่ปรากฏในเอกสารของฝ่ายกระทรวงมหาดไทย ไม่ขัดแย้งกัน และผู้แทนกระทรวงมหาดไทยก็ไม่ทักท้วง ข้อเท็จจริงจึงยอมรับได้ว่า การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ครอบครองที่ดินดังกล่าวตลอดมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ตามที่เจ้าหน้าที่กรมรถไฟ (ม.จ.ไปรมากร วรวรรณ ซึ่งเป็นนายช่างบำรุงทางยะลา) และผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี (พระยารัตนภักดี) ได้ทำการปักเขตและรับมอบที่ดินไว้ตามข้อตกลงของกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ (กระทรวงคมนาคมในปัจจุบัน) โดยมีนายอำเภอมะกรูด (พระท่านุประชากิจ) ลงชื่อรับทราบเป็นพยานไว้ด้วย ในระยะเวลานี้ ที่ว่าการอำเภอมะกรูดได้ย้ายมาตั้งอยู่ที่ตำบลโคกโพธิ์และเรียกว่าที่ว่าการอำเภอโคกโพธิ์ด้วย ฉะนั้น ที่ดินประมาณ ๒๓ ไร่ ๒ งาน จึงเชื่อถือได้ว่าอยู่ในสิทธิครอบครองของกรมรถไฟ สังกัดกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ (กระทรวงคมนาคมในปัจจุบัน) และตกทอดมาถึงการรถไฟแห่งประเทศไทยโดยผลของกฎหมาย คือ มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ ที่บัญญัติว่า ให้โอนทรัพย์สินและหนี้ทั้งสิ้นของกรมรถไฟให้แก่การรถไฟแห่งประเทศไทย

ส่วนกรณีเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยได้นำที่ดินดังกล่าวข้างต้นไปรวมกับที่ดินที่อำเภอโคกโพธิ์ธูแลรักษาและได้นำส่งขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ นั้น ไม่ทำให้มีผลแตกต่างประการใด เพราะที่ดินในขณะนั้นยังคงเป็นที่ดินของกระทรวงมหาดไทยด้วยกัน หากแต่แยกกันใช้สิทธิครอบครองเท่านั้น

ฉะนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๖) จึงเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาและบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการรถไฟแห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นชัดเจนว่า การรถไฟแห่งประเทศไทยมี

^๑ การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งเป็นองค์การของรัฐตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ โดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔

สิทธิครอบครองในที่ดินประมาณ ๒๓ ไร่ ๒ งาน บริเวณสถานีรถไฟโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

รองเลขาธิการ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๖๙